

OBLICZNI (134) *av*

o oraz e jasne.

Sł stp notuje. Cn s.v. licowanie, Linde XVI – XVII(XVIII) w.

Osobiście, we własnej osobie; personaliter HistAl, Mącz, JanStat; coram HistAl Mącz, Modrz; praesens Mącz, Modrz, JanStat; in compectu PolAnt, Vulg; ipse, facie ad faciem HistAl (134) : OpecŻyw 42v; Alexánder gdy chce s kim walczyć [...] łam oblicznie przyŝtępuie ku bitwie/ á ták łie mu imię y chwałá mnoży. HistAl E, A4, B7v, E8, H3v; LubPs M2, V5v; Podał mu [Bóg Mojżeszowi] przykazania oblicznie/ zakon żywota y vmieiętności BibRadz Eccli 45/6[5]; A ták iechał [Kazimierz Wielki] łam oblicznie do Węgier BielKron 374; [dla pewniejszej miłości i powinowactwa królów] Węgierkie⁸⁰ y Polkiego/ [...] potrzeba iest ołobnego ná fwoy čás z iechania á rokowania łpolnego oblicznie ná mieyłce ktemu wybrane BielKron 412v, 35, 196, 200, 225, 356v, 372; mihi coram recepisti, Yakołmi vftnie/ álbo/ oblicznie obiecał. Mącz 36b, 293b, 431a, b, 468a; Pan twoy ácz tu ná cię oblicznie nie woła iáko ná Máttheufzá náłłáduy mię/ ále iuz ty łłowá máią ząwždy brzmię w włzoch y w łercu twoim RejPos 325v, 197v, 207v, 336v; BudBib Eccli 45/6[5]; CzechRozm 47v; á w oney párafij porządkiem łpifáć káżdęgo łłáchćicá pozwánego/ abo oblicznie [ad iudicem citatus seu coram]/ iáko łłyłzę záchowuie łię w Litwie: abo pozew ná máiętności polożywłzy/ iáko iest w Polłzcze obyczáy. ModrzBaz 90v; SarnStat 506, 648, 933, 1124.

W przeciwstawieniu: »oblicznie ... przez pošty, przez ceduły« (1): A gdziełz łie podzieię oni klucznicy/ ktorzy nie tylko oblicznie/ ále y przez pošty/ przez ceduły/ zá nędzne pieniądze/ chłubią łie iż mogą ty drzwi otwieráć y zámknáć wedle woley łwoiey. RejAp 39.

W charakterystycznych połączeniach: oblicznie chlubić się, iść (przyść) (6), jechać, mówić (gadać) [z kim] (4), nawiedzić [kogo], obiecać, oglądać [kogo, co] (2), patrzeć [na kogo], podać [co komu] (2), przystąpić [przed kogo], przystępować [ku czemu], ukazać się [komu], umawiać się [z kim], widzieć [kogo] (być widzianym) (2), widzieć się [z kim], zjechać się [z kim], zwyciężyć [kogo czym]; oblicznie żądany [o co] (3).

Zwroty: »(sam) oblicznie być, będący« = praesens (esse) Modrz, JanStat [szyk zmienny] (17:1): OpecŻyw 41v; wtenze thedi czałz pyotr Granowsky [...] wdomu łwoym oblicznye nyebell LibMal 1546/110v; Iedno kfiązę rycerłtwá Dáriułowego/ obaczył być oblicznie [facie ad faciem] Alexandrá. HistAl F2; LubPs cc4v, dd2v marg; Fui illic in re praesenti, Byłem tám oblicznie. Mącz 428d; RejAp 173; RejPos 88v, 316v; Kryłtus nie był v Oycá oblicznie áż pozmar. twychwłtaniu [!]/ bo táką miał obietnicę Grzegłm 35; RejZwierc 130; My łłuchaymy Ewányeliey iáko oblicznie będącego/ Pána/ á nie mówmy/ O łzczęłliwi ktorzy go łłyłzeć mogli. RejPosRozpr cv; BiałKaz D3v; ModrzBaz 21; NiemObr 76; SarnStat 335, 678, 1169.

»oblicznie stawić się (a. stawáć, a. stanáć)« = personaliter representari JanStat [szyk zmienny] (7): Ia Malcher pecz slyvbuyą [...] yechacz y stawycz łłya oblycznye nazamku yego krolyewłkyey myłóczy włzochaczowye MetrKor 37/3v; Compareo, Stawam oblicznie/ łtáwiam łie w łwey ołobie. Mącz 278a, 396c [2 r.], 431b; RejPos 352; SarnStat 1094.

Wyrażenie: »oblicznie przytomny« (1): Ale iż teraz Iezufá Chriłtułá oblicznie przytomnego áni mamy áni widzimy: tedy tego nie wiem/ iákobyłmy go wzywać mieli. CzechRozm 192v.

Szeregi: »oblicznie i (a) jawnie« [szyk 1:1] (2): Iż fyn Boży był w ftórym zakonie/ y vmawiał fię z oycami: lecz nie oblicznie á iawnie/ [...] ále *in apparitionibus*, ábo w okazaniu infze⁸⁰ křztařtu/ niź lámá iftność w łobie była. *CzechEp* 184, 185.

»twarzą w twarz albo oblicznie« (1): [rzeczy boskie, rozum ludzki przechodzące na ziemi] Aż po śmyerći w nyebye twarzą w twarz/ álbo oblicznye oglądamy [Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem *Vulg* 1.*Cor* 13/12]. *KromRozm II* n4v.

»oblicznie i widomie« (1): Ia tak mocno trzymam y wierzę piřmv řwiętemv/ nieinaczei iedno iakoby łam pan bog oblicznie/ y widomie zemną mówił *SeklWyzn C*.

Przen (1) : Ale pan niebo z gwiazdami/ Włafńemi řtworzył rękami. Powagá przed nim oblicznie/ Y cześć łtoi vřtáwicznie [Confessio et pulchritudo in conspectu Eius, sanctimonia et magnificentia in sanctificatione Eius. *Vulg Ps* 95/6] *KochPs* 144.

a. W terminologii prawniczej (68) :

W przeciwstawieniu: »oblicznie ... listownym pozwem« (1): [pozew na kształt mandatu] bywa ná ten czas kiedy ktho niemoże być pozwany/ áni oblicznie/ áni łiftownym pozwem/ kiedy fye ktho kryje/ mięřzkánia řwego niema *GroicPorz* p2v.

Zwroty:»oblicznie być« [szyk zmienny] (9): *ComCrac* 15v; De absente secundum praesentem iudicare, W niebytnořci yedney řtrony vczinić skaźń wedle woley tego który oblicznie yeřt/ á rzeczy řwey przifřrzega. *Mącz* 378b; Piřárze Ziemřcy niech będą oblicznie [sint praesentes *JanStat* 498] przy połozeniu ksiąg Ziemřkich *SarnStat* 564, 324, 486, 503, 564, 916, 1107.

»oblicznie (by(wa)ć poz(y)wan(y)), poz(y)wać« [szyk zmienny] (6:4): gdy kto raz będzie oblicznie pozwany/ nie trzeba go drugi raz y trzeći oblicznie pozywać/ tylko w mięřzkániu iego Czeládziař thó opowiedzieć przez řługę Vrzędowego/ áby do Práwá řtánař. *GroicPorz* q2, n3, n3v, p2, p2v, qv, q2; [Lestko na sejm] pozwař Swatopeřká Starořtę pomorřkiego oblicznie/ iż mu nie dař trybutu *BielKron* 358; á ieřliby [myřnicy] nie ořiedli byli/ oblicznie máiař bydź pozwani [personaliter citabuntur *JanStat* 61] *SarnStat* 921.

»oblicznie odpowiadać« (1): Ad nomina respondere, Ná popis álbo ná rok řie řtáwić álbo oblicznie odpowiadać. *Mącz* 410b.

[»przed urzřad oblicznie przyřć, przystápić«: Prziudemna bormyřtrzem Iádrziewem myecznykiem I rada moya [...] przyřzly oblycznye przed nář łand Iako myřkłař řmoloch Valenti Knychala a Woyciech *ZapWpol* 1547/23; Anno domini 1549 wdzyeny ř. Longina przęd nář vrząd przyřtapywřřzy oblycznye Dzyeczy nyebořczyka Stephana ploczyennyka Valenty řyřořtrá řwoya Marvřřzá vzyawřřzy przerzeczonař řzyřořtra marvřřřá ořtathek pyenyedy *ZapWpol* 1549/33.]

»stanáwszy (a. stojąc) oblicznie zeznać (a. wyznać, a. przyznać się, a. żádać itp.), sta(ną)ć oblicznie; [na rękójemstwo oblicznie stojący]«: [w tym: na roku (4), przed prawem (12), przed řqdem (11), przed sořtysem i ławniki (3), przed urzřdem (4), przed wiecem] [szyk zmienny] (37:10): *MetrKor* 59/77v; *ZapWar* 1548 nr 2668; *Thamze* [w urzřdzie] řtoyacz oblycznye Anna przerzeczonař yeřth zeznař dobrowolnye yřř řtym thó woyciechem thak yako řřam zeznawa czudzolořila *LibMal* 1549/150v, 1548/144, 146v; *Mącz* 278a; Stanáwszy oblicznie Przed Prawem naszym Miařta Kosćierziny Sliachetny Kriřtoř Głowczewski alias Kozak żádař iest od nas wyřluchania řwiadkow

ZapKoscier 1581/22, 1580/11v, 16v, 1581/19, 19v, 20v (23); *SToiąc* oblicznie przed ładem [*comparens personaliter coram iudicio InStat* 443] źláchetny N. zdrowy ná vmyśle y ná ćiele/ iáwnie przez wyznánié łwé wyznał *SarnStat* 1250, 532, 576, 637, 684 (19); [*Sthanawshi* oblicznye przed prawem *Slyachethny* a vrodzony *Mikolay nyewyeskj* [...] *Dobrowolnye* zeznał *Przyaczielską* vmową bycz *posthanowyona ZapKraK* 1545/911; *Na Rąkoiemstwo* opatrznich *wocziecha kapinosza Matifza Dąbowskiego* a *Staniława Dita Mieszczan Poznanńskich* *thamze* oblicznie łtoyączich [...] ięłtam łpułczil *Iozepha ZapWpol* 1550/142].

»oblicznie zeznać, [wyznawać]« (1): *Zeznanié* z *Grodu*/ [...] ná piłmie ták wiele wazy iákoby *Wozny* oblicznie zeznał. *SarnStat* 575; [*Naprzod* *Lucafz Krzyzankowfki* zeznał oblycznye yłz myal v bratha rodzzonego v *Iana thrzeciżyą* *cząłcz* *Krzyzanek* *oyczyłzny* *Ianowe* *włafzną*. *ZapWpol* 1550/265; *My rada* oblycznye *wyznawamy* [...] y *ya* *woyth* *woycziech* *zlawyczą* *łzwoyą*. [...] yłz *dnya* *ponyedzyalkowego* *przed* *pul* *połthną* *nyedzyelyą*. [...] *ZapWpol* 1546/720].

[*Wyrażenie*: »oblicznie przywołany«: *gdyłz* *the* [*osoby*] *łthoyą* *przed* *W*. *Mczya* *panye* *Burgrabya* *przełz* *woznego* *wyłchey* *myanowathego* *bandancz* *oblycznye* *nyeprzywołany*. *ZapWpol* 1551/372v.]

Szeregi: »licownie albo oblicznie« (1): *Rok* *licownie* *álbo* *oblicznie* *dány* (*alias* *którego* *zową* *Facionatus*,) *tydźień* *przedtym* *bywa* *náznaczony*. *SarnStat* 514.

»oblicznie i prawnie« (1): *Dla* *togo* *tobie* *rołkázuiemy* *władzą* *Królewfką*/ *y* *vrzędu* *nálzého*: *ábys* *przed* *námi* *albo* *Podłtároćim* *nálzym*/ *álbo* *vrzędem*/ *Grodzkim* *w* *ten* *álbo* *w* *ten* *dźień* *N*. *ná* *zamku* *N*. *oblicznie* *y* *práwnie* *łtánał* [*legitime compareas JanStat* 671]/ *ku* *widzeniu* *y* *łyłżeniu* *SarnStat* 830.

Synonimy: *licownie*, *obecnie*.

Cf OBLICZNO